

Πεζογραφήματα και ποιήματα

Ανθολόγιο

Πεζογραφήματα

- «Το Χρυσούν Απίδιον» («Η Σαρκοφάγος»)
- «Το κρεββάτι» («Η Σαρκοφάγος»)
- «Η μόνη κληρονομιά» («Η μόνη κληρονομιά»)
- «Ομίχλη» («Η μόνη κληρονομιά»)
- «Με τα σημάδια της απάνω μου» («Το δικό μας αίμα»)
- «Θεσσαλονικέων ύπνος και ξύπνος» («Η πρωτεύουσα των προσφύγων»)
- «Το σφραγιδάκι» («Πολλαπλά κατάγματα»)
- «Έτσι θα 'ναι και τότε...» («Καταπακτή»)
- «Η θαμπή εποχή του '50...» («Εφήβων και μη»)

Ποιήματα

- «Σε επαρχία μακρινή»
- «Το μόνο»
- «Ποτέ σου δεν κατάλαβες»
- «Κέντρο Διερχομένων».

Δύο «ξεχασμένα» κείμενα

- «Η Θεσσαλονικιώτικη τιμιότητα και σεμνότητα» (εφ. «Θεσσαλονίκη», 26.10.1982)
- «Η μπόμπα» (περ. «Το Καμίνι», Φεβρουάριος 1975).

Πεζογραφήματα

Τό Χρυσούν Ἀπίδιον

Ἐδῶ καί μερικά χρόνια, ἕνα ἀπογευματάκι, καθώς πῆγα νά προσκυνήσω τόν τάφο τοῦ πατέρα μου, πῆρα μία σπάνια σύγχυση. Πάνω στήν πλάκα ἀνοιγμένο διάπλατα βρισκόταν ἕνα τυπωμένο χαρτί, πού μέ μεγάλα γράμματα και ζωηρά λόγια διαφήμιζε οὔζα, κρασιά και κονιάκ ἑνός ὀρισμένου ἐργοστασίου. Τό ξέσκισα ἀμέσως μέ ἀγανάκτηση κι ἄρχισα νά βασανίζομαι γιά νά βρῶ, ποιός ἄτιμος και κρύος ἄντρας μποροῦσε νά ἔχει κάνει το φαρμακερό αὐτό ἀστεῖο. Δέ φτάναν δηλαδή τά τόσα και τόσα ὑπονοούμενα, πού εἶχαν πετάξει στίς ὀλομόναχες γυναῖκες μερικοί, ἀκόμα και τή μέρα τῆς κηδείας, θέλαν τώρα νά ἐξακολογήσουν νά μᾶς ὑπενθυμίζουν ὀρισμένα πράγματα, πού ἐμᾶς μᾶς καῖγαν και προσπαθοῦσαμε πῶς και πῶς νά ξεχαστοῦνε. Ἄναψα τό κερύ μου κι ἔφυγα ἀπ' τό νεκροταφεῖο μέ πολύ βαριά καρδιά. Ζοῦμε ἀνάμεσα σέ τέρατα, ἔλεγα συνεχῶς, και πρέπει νά λάβουμε τά μέτρα μας γιατί θά μᾶς ξεκάνουν. Πήγαινα πρὸς τό Συντριβάνι, μά ὅσο προχωροῦσα ἡ κίνηση μεγάλωνε. Ἦταν τά ἐγκαίνια τῆς ἔκθεσης ἐκείνη τή μέρα κι ὁ κόσμος ἔσπευδε νά δεῖ και νά θαυμάσει. Παντιέρες κυμάτιζαν, τραγούδια ἀντηχοῦσαν, κι ἕνα ἀεροπλάνο πετώντας χαμηλά ἔριχνε προκηρύξεις. Μερικές σκόρπισαν μπροστά μου κι ἄθελα τό μάτι μου ἔπεσε ἀπάνω τους. Ἦταν ὀλόϊδια μ' αὐτήν πού εἶχα βρεῖ πάνω στον τάφο. Ἀνακουφίστηκα. Ὡστε ἀπό ἀεροπλάνο εἶχε πέσει κι ἐκείνη και δέν προέρχονταν ἀπό χέρι ἀνθρώπου βδελυροῦ. Κι

εὐτυχῶς πού τό ἀνακάλυψα ἐγκαίρως. Ἐφευγα ἐκεῖνο τό βράδυ γιά τά ξένα κι ἀλίμονό μου ἄν ἔμενα μ' αὐτή τήν ἰδέα.

Σχεδόν χαρούμενος πιά ἔφερα ἓνα γύρο μέσα στήν ἔκθεση. Ὅχι γιά τά ἐκθέματα, φυσικά· αὐτά ποτέ μου δέν τά καλοεῖδα. Ἦθελα νά σεργιανίσω καί πάλι τους γεμάτους υἱεῖα καί ἀπλότητα χωρικούς τῆς Μακεδονίας, πού κατεβαίνουν τέτοιες μέρες κοπαδιαστά ἀπ' τά χωριά τους. Καί πράγματι ξέδωσα κάπως. Τό τραῖνο μου ἔφευγε ἀργά, εἶχα ὥρα ἀκόμη, κι ἔτσι πῆρα τήν Ἐγνατία ἀνάποδα, πηγαίνοντας δηλαδή κατά τό Βαρδάρη γιά νά ἔχω κατάφατσα τά πλήθη τοῦ λαοῦ πού πήγαιναν σὺν γυναιξί καί τέκνοις πρὸς τήν ἔκθεση. Ἐβλεπα τή χαρά καί τήν προσδοκία στά μάτια τους καί ζήλευα σχεδόν. Ἐγώ, ἐκτός ἴσως ἀπό πολύ μικρός, ποτέ μου δε θεώρησα γιά σπουδαῖο πράγμα αὐτή τήν ἔκθεση κι εἶναι χρονιές πού δέν πέρασα οὔτε ἀπέξω. Μικρός ὅμως πολύ ἤθελα νά πηγαίνω, καί μία φορά, θυμᾶμαι, πού δέν εἶχα λεπτά γιά τά εισιτήρια, περπάτησα σχεδόν ὀλόκληρη τήν Ἐγνατία μέ σκυφτό τό κεφάλι, φάχνοντας καί παρακαλώντας στο δρόμο, μήπως βρῶ τά λεπτά πού μέ χρειάζονταν. Κι ὅλα αὐτά τά ἄκαμνα γιά νά ξαναδῶ ἐκεῖνη τήν κερένια φυματικιά γυναίκα, πού τήν εἶχαν ξαπλωμένη σ' ἓνα κρεβάτι μέσα στό περίπτερο τοῦ ἐρυθροῦ σταυροῦ καί πού τό στῆθος της ἀνεβοκατέβαινε μέ ἀγωνία σάν ἀληθινό, ἐνῶ ὁ ἰδρώτας ἔτρεχε ποτάμι.

Τώρα, ἀπέναντι ἀπ' το μεγάλο σπίτι ἑνός μοντέρνου ποιητῆ σταμάτησα. Ἦταν εὐκαιρία ν' ἀνεβῶ νά τόν ἀποχαιρετήσω, δέν ἔβρισκα ὅμως μέσα μου τή διάθεση. Κάτι μ' ἐμπόδιζε νά περάσω ἀπέναντι. Ἦξερα καί δέν ἤξερα τί ἦταν. Πέρασα τελικά, μά κοντοστάθηκα ἔξω ἀπό ἓνα φαρμακεῖο, πού ἄλλοτε ἦταν κέντρο λογοτεχνικό. Καί τί δέ θά ὀδινα, ὅταν ἤμουν νεαρός, γιά νά γίνω δεκτός στόν κύκλο που σύχναζε σ' αὐτό τό φαρμακεῖο. Ξέρω τό πεζοδρόμιο καί τά μαγαζιά του ἀπέξω κι ἀνακατωτά. Ἀπό μικρό παιδί τριγυρίζω ἐκειπέρα. Ὅχι γιά φιλολογικούς λόγους, βέβαια. Ἀλλά γιατί παραδίπλα στοῦ Πεντζίκη τό φαρμακεῖο ἦταν ἡ περίφημη ταβέρνα «Τό Χρυσοῦν Ἀπίδιον», ὅπου συχνά πυκνά πήγαινα νά σηκώσω τόν πατέρα μου νά ἔρθει στό σπίτι νά φᾶμε. Πρὶν ὅμως μεγαλώσω κάπως κι ἀρχίσουν νά μέ στέλνουν στήν ταβέρνα, εἶχα ἀκουστά τ' ὄνομά της ἀπό διάφορες λογομαχίες:

«Πάλι στό Χρυσοῦν Ἀπίδιον;» Δέν καταλάβαινα, φυσικά, τί σημαίνει ὁ τίτλος, τόν εἶχα πάρει ἀπό φόβο μάλιστα. Νόμιζα πώς ὅλα αὐτά ἀποτελοῦν μία μόνο λέξη, μαγική: το χρυσουναπίδιον. Ὑστερα ξεχώρισα σιγά σιγά τίς λέξεις της, κι ὅταν κόντευε πιά νά κλείσει, κατάλαβα καλά καί τό νόημά τους. Δεν πάει, ἄλλωστε, πολὺς καιρὸς πού ἔμαθα θετικά, πώς ὁ συμπαθέστατος ἐκεῖνος Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης πέθανε στό πανδοχεῖο «Χρυσοῦν Ἀπίδιον» τῆς Βιέννης. Μά καί ὀρισμένοι στίχοι τοῦ Μαρίνου Φαλιέρου μέ ἐνισχύουν τώρα στήν κατανόηση. Ἀφήνω πιά τά ἴδια τά ἀπίδια:

Μηδέν ὄκνεῖς, καί κάμε το, γιατί ὁ καιρὸς τό δίδει
νά φᾶμε μέ γλυκύτητα τοῦ πόθου μας τ' ἀπίδι.

Ὅταν μ' ἔστελναν, κοίταζα πρῶτα ἀπ' τά τζάμια, σταμπάριζα τόν πατέρα μου, καί τρυπώνοντας ὕστερα γρήγορα γρήγορα μέσ στοὺς καπνοὺς καί τή φασαρία, τοῦ ἔλεγα στ' αὐτί πώς τόν περιμένουμε στό σπίτι. Στό βάθος, πίσω ἀπ' τό ταμεῖο, βρίσκονταν ταμπουρωμένο τ' ἀφεντικό, Ὑπερήφανος ὀνόματι, πού δέν τοῦ ξέφευγε τίποτε. Συνήθως ὁ πατέρας μου μ' ἔλεγε νά τόν περιμένω ἀπέξω. Καί μιά βραδιά, καθὼς καθόμουν ζαρωμένος στό πεζούλι, κάποιος περαστικός μοῦ ῥιξε μία δραχμὴ παίρνοντάς με για ζητιανάκι. Ποῖός νά μοῦ τό ἔλεγε τότε, πώς μέ τά χρόνια θά γινόμουν δεκτός μέ τιμές στό πολυτελές σπίτι τοῦ ἰδιοκτήτη καί ποιητῆ πού κατοικεῖ ἀκριβῶς ἀποπάνω: Πῶς λοιπόν νά μή λατρεύει κανεὶς τὴν ποίηση καί τὴ λογοτεχνία γενικότερα; Ἀλλά για ν' ἀφήσω τ' αστεῖα· χωρίς τό Χρυσοῦν Ἀπίδιον θ' ἀνέβαινα ἄραγε ποτέ τά σκαλιά τοῦ ποιητῆ; Κάποτε ἔβγαινε ὁ πατέρας, μ' ἔπιανε μέ τό σιδερένιο νεανικό του χέρι καί σιγοτραγουδώντας ἀπαλά τὴ «Ριρίκα» ἢ τό «Γελεκάκι πού φορεῖς» τραβούσαμε για τό σπίτι.

Ἐνα βράδου ὅμως πού εἶχα πάει μ' ἓνα γειτονόπουλο νά μαζέψουμε τοὺς πατεράδες μας ἀποκεῖ, τά πράγματα τά βρήκαμε ἀγριεμένα. Εἶχαν ἐτοιμάσει τσιμπούσι μεγάλο καί μόλις μᾶς εἶδαν ἔγιναν ἔξω φρενῶν. Μᾶς ἔστειλαν νά πάμε νά κοιμηθοῦμε ἀμέσως. Οἱ γύρω γέλαγαν καί τοὺς πείραζαν. Βγήκαμε καταπικραμένοι καί τοὺς κοιτάξαμε ἀπ' τά θολὰ τζάμια. Δέν τό ἔχαν καθόλου στό νοῦ τους νά ση-

κωθοῦν. Ἄλλά κι ἐμεῖς δέ θέλαμε καθόλου νά γυρίσουμε σπίτι. Σίγουρα θ' αργοῦσαν πολύ καί θά γινόντουσαν πάλι ἱστορίες. Ὅταν βαρεθήκαμε νά περιμένουμε, πήγαμε παρακάτω σ' ἓνα ἀρβανιτάδικο γιά νά ζεσταθοῦμε καί νά φᾶμε κάτι. Ὁ γαλακτοπώλης μᾶς ἀράδιαζε μέ ταχύτητα τα γλυκά του: «γαλακτομπούρεκα, μπακλαβάδες, τουλοῦμπες, κουρκουμπίνια, φοινίκια, ἐκμέκ-κανταΐφ, μπακλαβά-κανταΐφ, σαραγλί, ρεβανί, μουαλεμπί, γκιουσεμπέν, ἄσουρέ, κορνέτες, πονηρά, χανούμ-μπουρέκ, μπαμπάδες, ριζόγαλα...». «Ἐνα μπαμπά», εἶπαμε κι οἱ δύο μ' ἓνα στόμα. Καί τρώγοντας σέ λίγο μέ βουλιμία τούς γλυκούς μπαμπάδες σχεδόν δακρύσαμε ἀπό εὐχαρίστηση.

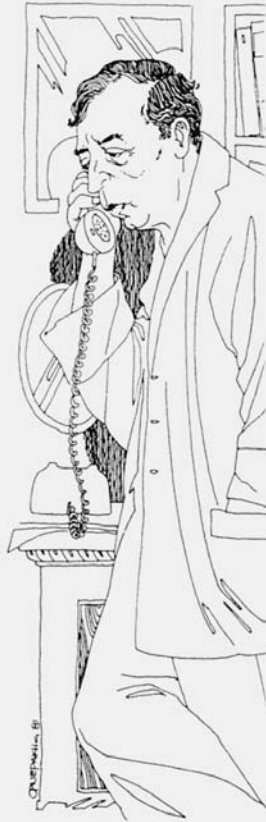
Τελικά στό σπίτι τοῦ ποιητή δέν ἀνέβηκα. Μοῦ ἔφταναν τόσες συγκινήσεις. Ὅλο τό βράδυ ὅμως στό τραῖνο, καθῶς μάταια προσπαθοῦσα νά κοιμηθῶ, ἔβγαινε και ξανάβγαινε ἡ σκηνή τοῦ νεκροταφείου. Ἄραγε ἐντελῶς τυχαῖα εἶχε πέσει πάνω στον τάφο ἡ διαφήμιση ἢ μήπως τήν τράβηξε ἐκεῖ κάτι; Μ' ἔτρωγε — κι ἐξακολουθεῖ καμία φορά νά μέ τρώει — τό μυστικό νόημά της.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ

για τον Γιώργο Ιωάννου

ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗ
ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ

ανάγνωση
κειμένων

τραγουδάει η
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ '97

Με τη φιλική υποστήριξη
της "ΑΙΓΛΗΣ" Α.Ε.

ΑΙΓΛΗ, 13 Μαρτίου '95 , ώρα 9 μ.μ.

Εκδήλωση για τον Γ. Ιωάννου: Υπουργείο Μακεδονίας-Θράκης. (13.3.1995).

ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ (1927 - 1985)

20 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟΥΣΙΑΣ (1985 - 2005)

...Όσο πιο παλιός είναι ένας λαός
τόσο πιο βαρύς είναι ο γλωσσικός του πλούτος.

“Η γλώσσα” ’83

Γιώργος Ιωάννου

Αφιέρωμα στο περιοδικό «Γιατί», (Μάιος 2005).